

Dokument nr. 8:39

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen og Gjermund Hagesæter

Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen og Gjermund Hagesæter om å redusere avgifter på elektrisitet i perioder med høye strømpriser

Til Stortinget

BAKGRUNN

Vinteren 2002/2003 opplevde husholdninger og næringslivet rekordhøye strømpriser i Norge. Prisnivået skapte mye oppstyr blant folk flest og i det politiske miljøet. Mange husholdninger opplevde økonomiske problemer som følge av høye priser på en livsnødvendig vare, og i næringslivet ble produksjonen stengt noen steder. Det ekstremt høye prisnivået varte heldigvis bare en kort periode, men prisnivået har likevel blitt liggende på et betydelig høyere nivå enn vanlig for norske strømkunder. I uke 5 i 2005 var Nordpoolprisen i Sør-Norge 19,04 øre/kWh. I samme uke i år var prisen 32,87 øre/kWh. For en forbruker med markedspriskontrakt gir dette en pris på rundt 44 øre/kWh (inkludert merverdiavgift, eksklusiv elavgift). Spotprisen i januar måned har aldri vært høyere, med unntak av krisevinteren 2003. Dersom vi får en ekstra kald ettervinter, vil prisene kunne stige ytterligere. Tilsiget i vårfloppen kan dessuten bli mindre enn normalt, fordi det er mindre snø i fjellet enn vanlig. For flere strømkunder betyr dette at en stadig større del av disponibel inntekt må brukes på lys og varme.

Norge er et kaldt og tidvis mørkt land, og energi i ulike former er nødvendig for å sikre velferd og en god levestandard. Forslagsstillerne mener folk flest ikke bør ha dårlig samvittighet for at vi ønsker lys og varme rundt oss, spesielt om vinteren. Behovet for oppvarming i hjemmene på vinterstid er betydelige,

og det anslås at rundt 55-80 pst. av energibruken er til oppvarming. Bruk av energi til oppvarming av hus er ikke et alternativ som kan velges bort, og den enkelte husholdnings energibehov kan på kort sikt ikke påvirkes vesentlig uten at det går ut over velferden. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har for øvrig dokumentert at norske husstander ikke bruker mer energi enn tilsvarende i andre nordiske land. Det blir misvisende å sammenligne kun strømforbruket, da tilgangen til alternativer er større i de andre nordiske land.

Mange husstander er i dag fullstendig avhengig av strøm til oppvarming, og er dermed spesielt sårbare for et stadig høyere prisnivå, samt tidvise pris-hopp på strøm, som oppstår i spesielle situasjoner. Politiske valg og prioriteringer har redusert folks reelle muligheter til å gjøre selvstendige valg av energikilder til oppvarming av sine hjem. Gjennom avgiftspolitikken, forskrifter og usikre rammevilkår har realistiske alternativ til strøm, slik som bruk av ved, fyringsolje og gass, vært nedprioritert og uønsket. Forslagsstillerne er selvsagt positive til at myndighetene satser på kostnadseffektive, alternative løsninger til oppvarmingsformål eller bygging av lavenergihus for fremtiden, men erkjenner at dette er løsninger som det tar tid å realisere i stort omfang. De fleste fagmiljøer vil understreke at implementering av for eksempel vannbåren varme og bedre isolasjon av kostnadmessige grunner, er tiltak som i hovedsak bør gjennomføres ved nybygg og rehabilitering av hus. For de fleste husholdninger vil derfor dagens strømforbruk opprettholdes i lang tid fremover.

Siden strøm er en nødvendighetsvare med få, om noen, alternativer på kort sikt, så bør myndighetene legge til rette for at varen kan prises på et fornuftig nivå i markedet. Dessverre har politikerne hindret tilbudssiden i elmarkedet i å utvikle seg og sikre tilstrekkelig økt produksjon i Norge. I tiden etter libe-

ralisering av kraftmarkedet tidlig på 1990-tallet, har kraftforbruket økt med ca. 4 ganger ny kraftproduksjon. Resultatet er et kraftunderskudd på rundt 7 TWh i et normalår. I tørrår er situasjonen betydelig verre. Dette skaper press på prisnivået. I tillegg har innføringen av CO₂-kvoter bidratt til en vesentlig økning i kraftprisene, tilnærmet 10-15 øre/kWh basert på dagens kvotepriser. Dette innebærer en betydelig verdioverføring fra husholdninger og næringsliv til kraftprodusentene. For en gjennomsnittshusholdning så innebærer CO₂-kvoteprisen ca. 2 000-3 000 kroner i ekstrautgifter på strømregningen. På toppen av dette kommer offentlige avgifter, slik som elavgift og merverdiavgift (moms).

Forslagsstillerne mener det er viktig å sikre utbygging av ny kraftproduksjon og mer effektiv energibruk, slik at en igjen får en bedre balanse i kraftforsyningen. Dette er likevel langsiktige løsninger som forslagsstillerne regner med vil få mye oppmerksomhet i Stortinget i tiden fremover. Derimot er det lite fokus på kortsiktige virkemidler for å hjelpe de grupper i samfunnet som blir spesielt skadelidende når en feilslått energipolitikk gir seg utslag i høye strømpriser.

Det mest direkte og effektive virkemiddel tilgjengelig for politikerne er avgiftssystemet. Da strømprisen lå på halvparten av dagens nivå, argumenterte flere partier for at elavgiften måtte økes fordi strømprisen var så lav. Når strømprisen nå er doblet, bør samme begrunnelse brukes til en reduksjon i elavgiften, som er på over 10 øre pr. kWh. Forslagsstillerne mener Regjeringen derfor bør ha en klar fullmakt fra Stortinget til å redusere avgift og moms på elektrisitet i tider med høye strømpriser. En slik avgiftsreduk-

sjon vil være en viktig symbolsk og økonomisk håndrekning til folk i en vanskelig situasjon, og er fullt mulig uten å gjøre større endringer i selve kraftmarkedet. Forslagsstillerne viser til at Fremskrittspartiet ved flere anledninger har fremmet forslag om å redusere elavgiften permanent, men at Stortinget har stemt ned forslaget. Forslagsstillerne håper dette forslaget kan være et konstruktivt kompromiss, ved at Regjeringen får fullmakt til å bruke avgiftssystemet som virkemiddel når behovet er ekstra stort. Erfaringene fra 2002-2003 viser at det ikke er en god løsning å bruke sosial- eller trygdekantor for å løse dette problemet.

De høye strømprisene kommer staten spesielt til gode, ved at staten får ekstra inntekter gjennom økt skatt fra kraftselskapene, økt utbytte fra egne kraftselskap og mer momsinnpekt. En fjerning av elavgiften er en håndrekning fra Stortinget, nå som den feilslåtte energipolitikken svir som verst for folk flest. Stortinget må ikke gi inntrykk av at høye strømpriser er akseptabelt dersom det betyr at staten går glipp av ekstrainntekter ved å redusere avgifter.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om retningslinjer for å redusere elavgiften i perioder med høye strømpriser.

1. mars 2006